

آموزش

دستور زبان فارسی

دانش آموزی

ویژه :

دانش آموزان دوره ششم، هفتم، هشتم و نهم

به انضمام :

- پرسش و پاسخ تست، همراه با پاسخ تشریحی
- آزمون درس به درس

مؤلف:

حسین فرجی

کارشناس ارشد ادبیات

دانشجوی دکترای ادبیات

انتشارات احرار تبریز

۱۳۹۶

سرشناسه	: فرجی، حسین، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: آموزش دستور زبان فارسی دانش آموزی (دانش آموزان دوره ششم، هفتم، هشتم، و نهم) / مولف حسین فرجی.
مشخصات نشر	: تبریز: احرار، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۲ ص.
شابک	: 978-964-976-238-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: فارسی -- دستور -- راهنمای آموزشی (متوسطه)
موضوع	: (Persian language -- Grammar -- Study and teaching (Secondary
موضوع	: فارسی -- دستور -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (متوسطه)
موضوع	: (Persian language -- Grammar -- Examinations, questions, etc. (Secondary
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۸چ۴ف/۲۶۹۲PIR
رده بندی دیویی	: ۵/۰۷۶۱۹۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۵۲۴۶۶



عنوان کتاب	: آموزش دستور زبان فارسی دانش آموزی
مؤلف	: حسین فرجی
عنوان نشر	: احرار
نوبت چاپ و سال چاپ	: اوّل ۱۳۹۰
شمارگان	: ۱۰۰۰ جلد
طرح جلد	: طرح و رنگ
محل نشر	: تبریز
چاپ و صحافی	: پرینان - نوبل
شابک	: ۸ - ۲۳۸ - ۹۷۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸
قیمت	: ۱۵۰۰۰ تومان

تبریز: خیابان پاستور جدید - خیابان نعلبندی پور - روبروی مسجد حاج هاشم - پلاک ۳۵۸

نمایشگاه و فروشگاه کتاب آزادگان - انتشارات احرار تبریز - کدپستی: ۵۱۳۸۶۳۶۴۷۷

فکس: ۰۵۴۳۰۵۴۵ - ۰۴۱ / تلفن تماس: ۰۳۵۴۲۳۷۸۷ - ۰۴۱ / ۰۹۱۴۳۱۵۱۲۱۶

پست الکترونیکی: ahrar.publications@gmail.com

عنوان	صفحه
بعضی از اصطلاحات ادبی	۱۵
۱- بیت	۱۵
۲- (مِصرَعِ مِصرَع):	۱۵
۳- قافیه:	۱۶
۴- بیت مُصرَع:	۱۶
۵- ردیف:	۱۶
۶- وزن:	۱۶
۷- مَطْلَع:	۱۶
۸- مقطع:	۱۶
۹- تَخْلُص:	۱۷
۱۰- مَنظوم:	۱۷
۱۱- منظومه:	۱۷
۱۲- مَثور:	۱۷
انواع شعر از لحاظ شکل (قالب های شعر)	۱۷
۱- قصیده:	۱۷
۲- غزل:	۱۸
۴- قطعه:	۲۰
۵- چهار پاره (دوبیتی نو):	۲۱
۶- مُستزاد:	۲۲
۷- رباعی:	۲۲
۸- دو بیتی:	۲۳
۹- ترجیع بند و ترکیب بند:	۲۳
۱۰- مسقط:	۲۶
۱۱- قالب شعر نیمایی (نوگرایی):	۲۷
سبک های شعر فارسی	۲۷
۱- سبک خراسانی:	۲۷
۲- سبک عراقی:	۲۸

۲۹	۳- ویژگی های سبک هندی
۲۹	۴- دوره ی بازگشت:
۲۹	۵- شعر معاصر (نوگرایی):
۳۰	سبک نثر
۳۰	۱- نثر مُرسَل (ساده):
۳۰	ویژگی های نثر مُرسَل (ساده):
۳۱	۲- نثر مُسَجَّع:
۳۱	جمله های قرینه:
۳۱	۳- نثر مصنوع و متکلف:
۳۱	بعضی از کتاب های مصنوع و متکلف
۳۲	۴- نثر مُسْتَسْتَس:
۳۳	سوالات چهار گزینه ای از اطلاعات ادبی، قالب های شعر و سبک شعر و نثر
۳۶	پاسخ سوالات چهار گزینه ای از اطلاعات ادبی، قالب های شعر و سبک شعر و نثر
۳۷	نگارش فارسی
۳۷	نکاتی در باره همزه و قواعد آن
۳۷	قسمت وصل و فصل (جدانویسی) کلمه ها
۴۳	نشانه گذاری
۴۴	۱- نقطه (.)
۴۴	۲- ویرگول (،)
۴۴	۳- نقطه ویرگول (؛)
۴۴	۴- دو نقطه (:)
۴۵	۵- گیومه (« »)
۴۵	۶- علامت سوال (?)
۴۶	۷- نشانه تعجب (!)
۴۶	۸- خط فاصله (-)
۴۶	۹- سه نقطه (...)
۴۷	۱۰- ستاره (*)
۴۸	۱۲- قلاب []
۴۸	۱۳- ممیز (/)

۴۸	آرایه های ادبی (عناصر زیبایی سخن)
۴۸	۱- تشبیه:
۵۰	۲- کنایه:
۵۱	۳- تضاد (طباق):
۵۲	۴- ایهام:
۵۳	۶- تمثیل:
۵۴	۷- مراعات النظیر:
۵۵	مروری بر دستور زبان فارسی دوره ی ابتدایی
۶۳	لغات هم خانواده
۶۵	مفرد و جمع و جمع رحی از کلمات مهم دوره ابتدایی
۶۶	کلمات متضاد
۶۷	کلمات تکمیلی متضاد:
۶۸	دستور زبان فارسی متوسطه دور اول (هفتم، هشتم، نهم)
۶۸	جمله
۶۸	انواع جمله
۶۸	انواع جمله از لحاظ موضوع
۶۹	ترتیب قرا رگفتن ارکان و اجزاء در جمله
۶۹	۱- ترتیب اجزاء جمله فعلیه
۷۰	۲- انواع جمله، از نظر مفهوم و پیام (نوع کاربرد)
۷۱	۳- انواع جمله از لحاظ ساختمان
۷۲	شبه جمله
۷۲	روش تشخیص تعداد جمله ها
۷۳	حذف فعل در جمله
۷۳	۱- حذف به قرینه ی لفظی:
۷۳	۲- حذف فعل به قرینه ی معنوی:
۷۵	اسم
۷۵	اسم ذات:
۷۶	اسم معنی:

۷۶	اسم معرفه (شناس):
۷۷	انواع اسم های معرفه:
۷۷	اسم نکره (ناشناس):
۷۷	انواع اسم نکره:
۷۸	اسم عام و خاص:
۷۸	انواع اسم های خاص:
۷۸	اسم جامد و اسم مشتق:
۷۹	نشانه های جمع فارسی:
۷۹	نشانه های جمع عربی:
۸۰	اسم جمع:
۸۰	جمع مکرر:
۸۰	ساختمان اسم:
۸۰	۱- اسم ساده:
۸۰	۲- اسم غیر ساده:
۸۰	۱- اسم مشتق:
۸۲	انواع اسم مرکب:
۸۳	اسم مصدر:
۸۳	فعل
۸۴	ساخت یا صیغه:
۸۴	اجزای تشکیل دهنده ی فعل:
۸۵	زمان اصلی فعل:
۸۵	اقسام ماضی:
۸۹	پاسخ سوالات چهار گزینه ای ماضی:
۹۰	۲- مضارع:
۹۱	۳- آینده (مستقبل):
۹۱	اقسام فعل از لحاظ ساختمان:
۱۰۰	فعل لازم (ناگذرا) ، فعل متعدی (گذرا) و فعل دو وجهی (لازم، متعدی):
۱۰۱	روش شناخت فعل های متعدی از فعل های لازم:
۱۰۱	روش متعدی ساختن فعل:

۱۰۱	فعل معلوم، فعل مجهول
۱۰۲	طریقه مجهول کردن جمله
۱۰۳	فعل های کمکی
۱۰۳	وجوه فعل
۱۰۴	صفت (وابسته)
۱۰۵	انواع صفت بیانی
۱۰۵	کاربرد صفت مفعولی
۱۰۶	پسوندهای صفت نسبی
۱۰۷	مقایسه صفت های بیانی
۱۰۷	انواع صفت های پیشین
۱۰۸	ساختمان صفت های بیانی
۱۰۸	قید
۱۰۹	اقسام قید از لحاظ ساختاری
۱۰۹	اقسام قید از لحاظ معنی و مفهوم
۱۱۱	حروف
۱۱۱	حروف در زبان فارسی به دو قسمت تنسیفی و توند:
۱۱۲	حرف ربط از دو قسمت تشکیل شده اند:
۱۱۴	ضمیر
۱۱۷	سوالات چهار گزینه ای ضمائر
۱۱۹	پاسخ سوالات چهار گزینه ای ضمائر
۱۲۰	پیشوند و پسوند (وندها)
۱۲۲	نقش های دستور فارسی
۱۲۴	۸ و ۹- نقش های اضافی (مضاف الیه) و صفت (وصف)
۱۲۷	روش شناخت ترکیب وصفی از ترکیب اضافی
۱۲۹	تاریخ ادبیات دوره هشتم و نهم در یک نگاه کلی
۱۲۹	تاریخ ادبیات دوره هشتم
۱۳۲	تاریخ ادبیات دوره نهم
۱۳۳-۱۵۲	سوالات چهار گزینه ای دستور، معنی، مفهوم؛ آرایه ادبی، تاریخ ادبیات

مقدمه مولف

زبان آفریدت خداوند پاک پس ای بنده افتادگی کن چو خاک

از آنجایی که زبان فارسی، به عنوان زبان رسمی و مادری ما ایرانیان و زیر بنای سایر دروس دانش آموزان ایرانی می باشد بر تمامی دانش آموزان فرض است که در یادگیری این زبان جدّ و جهد بکنند تا زبان فارسی هر چون گذشته بسان نگینی در دل سایر زبان ها بدرخشد.

کتابی که در پیش رو اریا مجمعه های طبقه بندی شده ی ادبیات فارسی می باشد که برای دانش آموزان دوره ی راهنمایی نظر تحریر شده است. مطالب کتاب طوری تنظیم شده که علاوه بر دانش آموزان متوسطه دوره ی اول دانش آموزان متوسطه دوم هم بتوانند از آن استفاده کنند. اول در این کتاب هر یک مباحث ادبیات فارسی به صورتی بررسی شده و دانش آموزان می توانند تمام مطالب درسی خود را بطور کامل در آن پیدا کنند. این کتاب شامل شش قسمت بشرح زیر است:

۱- اصطلاحات ادبی: شامل بیت، مصراع، قافیه، ردیف و... است. در این قسمت مثال های فراوانی همراه با توضیح آورده شده تا دانش آموزان را در یادگیری کمک بیشتری بکند. در پایان این مبحث، سی تست در نظر گرفته شد و فقط به پاسخ کلیدی آنها اکتفا کرده است. زیرا پاسخ کامل و تشریحی تمام مطالب، در متن اصطلاحات ادبی بازگو شده و دانش آموزان می توانند با دقت در مطالب کتاب، این پاسخ ها را از داخل متن، استخراج کنند.

۲- سبک نثر و نظم: در این قسمت سعی شده که مطالب به صورت مختصر، اما بسیار مفید بیان شود تا دانش آموزان عزیز بیشتر با ماهیت ادبیات ایران در زمینه نثر و نظم آشنا شوند. مطالب گوناگونی از کتاب های متعدد و از نویسندگان و شاعران مختلف آورده شده تا دانش آموزان دگرگونی تدریجی سبک های شعر و نثر را حس بکنند و آنها را با نثر و نظم زمان خود مقایسه کنند. هدف اصلی این قسمت آشنایی با انواع سبک ها، اسم نویسندگان و شاعران مختلف، دگرگونی سبک ها در زمان های مختلف، مقایسه بین سبک های گذشته و سبک زمان معاصر است.

۳- تاریخ ادبیات: در زمینه تاریخ ادبیات به همان گفته ی کتاب دوره راهنمایی بسنده شده و بعضاً، فراتر رفته از شاعران و نویسندگان دیگر نام برده شده که مکمل کتاب درسی می باشد. در این قسمت دانش آموزان با شرح حال و آثار نویسندگان و شاعران تا حدودی با سبک آنها آشنا می شوند.

۴- آرایه های ادبی: از جمله مباحثی می باشد که نیاز به تفکر و تأمل بیشتری دارد و دانش آموزان باید برای یادگیری آرایه ی ادبی سعی و تلاش فراوانی بکنند. این کتاب تا آنجایی که امکان دارد به درک بهتر آرایه های ادبی کمک می کند؛ مثلاً در قسمت تشبیه مطالب آنچنان تجزیه و تحلیل شده که دانش آموز با کمی دقت می تواند این آرایه را در سایر اشعار پیدا کند. همچنین در پایان هر بحث (ایهام، مراعات النظیر و...) حدود ۸ الی ۱۰ بیت به عنوان نمونه آورده شد تا دانش آموزان بعد از فهمیدن درس، خود آزمونی به عمل آورند.

۵- دستور: دستور این کتاب تلفیقی از دستور کتاب های جدیدی دبیرستان و سایر کتاب ها می باشد. در این کتاب، سعی مطالبی که مربوط به درسهای دانش آموزان دوره راهنمایی و دوره دبیرستان می باشد، در حد امکان، بطور کامل بیان شده تا یادگیری بیشتر و بهتری را به همراه داشته باشد.

این کتاب جامع بوده و برای یادگیری دانش آموزان مفید می باشد ولی برای تسلط بیشتر، بهتر است به کتاب درسی مراجعه شود. در خاتمه ضمن تقدیر و تشکر از سرگروه محترم زبان و ادبیات فارسی جناب آقای دکتر شمس، از همکاران محترم درخواست دارم اگر در این کتاب قوتی دیدند آن را برای یادگیری دانش آموزان به کار گیرند و اگر انتقادی بود حقیر را مورد لطف و عنایت خود قرار دهند و از طریق آدرس پستی انتشارات احرار نظرات خود را ارسال فرمایند.

حسین فرجی

رسمستان ۹۵